

Tóth Zoltán: Vallomás

A nyirkosság lassan-lassan lopózott be a faházak közé, rátelepedve fára, fémre és élőlényre, mint egy százkarú polip ami körbefogta és ölelte őket, kiszívva minden erőt, ami még bennük volt. Az eső fáradtan dobolt a lemeztetőkön, a szél be-besurranva próbálta meg eloltani a petróleumlámpák fényét, amik kis szentjánosbogarakként imbolyogtak a sötétségben, meg-megvilágítva az asztal körül ülő három hadifogoly borostás arcát.

Az éhség és a hideg meggyötört mindenkit, a félelem pedig belemart a lelkekbe, a háború mély sebeket ejtett az élőkön. A táborban senki nem tudta mit hoz a holnap, és már majdnem egy éve voltak hadifogságban, de egy cél lebegett a szemük előtt, visszajutni valahogy a határszéli kisvárosba, Kőszegre. Egyikük sem volt odavaló, de az öreg szállásmester, aki éppen tegnapelőtt adta vissza a lelkét a teremtőnek, hihetetlen történetet suttogott el az utolsó perceiben.

Egy titokzatos eset borzolta a kisváros lakóit 1936 tavaszán, egy húsz év körüli ismeretlen fiataalt holtan találtak a Pintér-tető mögötti erdőben, horogkeresztes ingben, szöges bakancsbal a lábán. A május 3-i Kőszeg és Vidéke tudósított arról, amiről már egy hete beszéltek az emberek a városban, hogy egy oszlásnak induló hullát talált egy gombázó, aki a városhoz közeli erdőben barangolt. A fiú mellett egy faberakásos keréklakatos pisztoly hevert, a fején pedig lőtt seb volt található. Az újság szerint öngyilkosság volt, de azért kérdőjelet tettek a végére a címnek, mint akik nem egészen biztosak ebben. Az öreg szállásmester István bátyja szerint is ez utóbbi volt az igaz, és ő a miértet is tudni vélte, az okot, amely miatt egy fiatal életnek vesznie kellett.

A pisztolyra igazából a nyomozók nem nagy gondot fordítottak, pedig az öreg szerint egy igazi kuriózum volt. 17. századból származónak gondolta, a gyönyörű fából, vadászmotívumokkal díszített lőfegyvert, amelyet az eredeti tulajdonosa biztosan nagy becsben tartott, olajozott és ápolt. A keréklakat megjelenése forradalmasította a kanócos lakatot a 16. században, és a lakatszerkezete alkalmas volt a rejtett viselésre is, hiszen a rugóerő elfáradásának végéig, akár évekig is megfeszített kakassal pihenhetett a fegyverszekrényben, vagy akár a tokjában is a pisztoly. Komplikáltsága, és drága elkészítése miatt nem tudta csak a kanócos lakatot leváltani.

István bátyja nem lehetett tudni, hol szerzett ekkora fegyverismeretre szert, de ha elhaló hangon is, de elmagyarázta az elsütés lényegét az utolsó órájában.

A fegyver megtöltésének első lépése a cső töltése volt, ahová lőport tettek először, majd tetejére a lövedéket és a vastag papírfojtást. Hátrahúzták utána a kakast, felporozták az úgynevezett serpenyőt, majd egy speciális kulcs segítségével felhúzták a rugót. A kakas egy piritdarabot fogott, amely elsütéskor egy acélkerékhez ért, és az így keletkezett szikra a serpenyőben levő lőport meggyújtva a főtöltet is elsütötte ily módon.

A fiú közelében találtak egy kulcsot, de erről a firkászok egy szót sem ejtettek. Vagy tán nem is tudtak róla, mert a rendőrség a környéket lezárta így nem jutott a közelbe senki a vizsgálatkor. Az öreg tudta, hogy az avarban a fiú közelében egy kulcs feküdt, amit a főnyomozó elvitt magával a nyomozás kezdetén. Ez a különlegesnek mondható kulcs Kőszeg város díszkulcsa volt, amit Ferenc császár látogatása alkalmából készített a kőszegi lakatos céh, és a frissen kinevezett polgármester szobájában a Polgármesteri Hivatalban feküdt egy veretes cseresznyefa ládikóban, ami szintén a társaság adománya volt a városnak. A kulcs maga egy 10 centiméter hosszú fémből készült, érdekes tollal, a fejrésznél pedig a Jézus Szíve templom volt megtalálható, amelyet egy levélmotívum vett körbe, de a torony tüként meredt ki ebből a kör alakzatból. A toll és a fej találkozásánál egy monogram látszódott.

A rendőrségnek fogalma sem volt a fiú kilétéről, hovatartozásáról, és a tárgyak felbukkanása még nagyobb gubancot okozott a nyomozás további előremenetelében. Egy helyben toporogtak.

Nem tudták, hogy a szállásmester, amikor a kulcs készült, akkor éppen lakatosként dolgozott, annál a mesterembernél, akihez elvittek egy leolajozott, barna színű veretes vasládát. A láda harminc hüvelyk hosszú és vagy tíz hüvelyk széles lehetett csak, de négyen birkóztak vele, amíg behozták a szekérről. Kőszeg leggazdagabb gyárosa Eisner Kamill tulajdonolta, de sokat nem ért vele, mert a 17-18. századi ládához nem volt kulcsa. Senki nem tudta mit rejt, csak Eisner úr, aki félve hagyta ott a tulajdonát, eleinte még őrt is akart mellé állítani a műhelyben.

István bátyja és mestere egy álló héten keresztül dolgoztak rajta, hogy kinyissák. Amikor feltárult a láda csak hárman voltak jelen, rajtuk kívül még a gyáros egyik embere Horváth Samu volt ott. A ládában egy mives, faberakásos pisztoly hevert, felhúzott kakassal, és több kilónyi fénylő színarany tömb. Ezért kellett négy ember a nem túl nagy láda cipeléséhez, mert a tömbök majd húsz kilót nyomhattak darabonként. Csak álltak mindhárman, és dermedten

cikáztak a gondolatok a fejükben, hogy mit tennének ennyi gazdagsággal a tulajdonukban. A lakatosmester reagált elsőnek, óriásit horkantva a soknyelvcsapos zárszerkezet láttán elkáromkodta magát.

- Hogy a rosseb egye meg azt, aki ezt a zárt a ládába szerelte. – mondta ki hangosan.

Majd elszalasztotta Samut az úráért, aki szinte futva érkezett megtekinteni, hogy megvan-e minden a ládában. Eisner megesketette mindhárójukat, hogy nem láttak semmit, és hallgatnak a láda tartalmáról. A műhely végében volt egy pince, ahová lehúzták az aranyakkal teli kazettát, és egy újabb hét következett, amíg sikerült lemásolni a zárszerkezetet, és egy kulcsot gyártani hozzá.

Egy mívés kulcsot készítettek, amit aztán átadtak Eisner úrnak, aki megpróbálta és elégedetten konstataálta, hogy a kulcs a zárban működik. Elszállította azonnal a vasládikát, és itt vége is lehetne a történetnek, de jött 1936 tavasza, amikor is betörték Eisnerékhez, és egyetlen dolgot vittek el tőlük, a ládát. A gyáros azonnal jelentette a rendőrségnek a lopást, akik nagy erővel ki is vonultak annak kőszegi házába, de senki és semmi nem utalt a tettesek kilétére vagy nyomára. Majdnem egy hónap telt el a betörés, és a holttest megtalálása között, de az előkerült muzeális pisztoly kétséget kizáróan bizonyította, hogy összefügg a két ügy. Ezt már a főnyomozó is tudta.

A hulla kilétére továbbra sem derült fény, sőt azóta már el is temették a kőszegi temetőben szegény fiút. Még a Kőszeg és Vidékében is feltették a kérdést, hátha valakinek eltűnt a rokona, vagy ismerőse, de semmi!

Az öreg szállásmester egyre szaggatottabban vette a levegőt, mintha egy óriási fűjtató lenne benne, amiből kezd kifogyni az oxigén, úgy sípolt a tüdeje. A többiek már tudták ezután mi következik, talán a gondolataik már nem is a faházban voltak, hanem valahol másutt, talán otthon, talán csak nem egy kerítéssel körülvett táborban egy haldoklóval a szobában. István bátyja egyre halkabban mesélte a történetet, a férfiak csendben hallgatták, nem is figyeltek oda rá, míg ki nem mondta a varázsszót.

-Én tudom hol az arany! – majd lehunyta a szemét, mint aki aludni készülne, vagy az élete végét várja.

A férfiak felélénkültek, egyikük megrázta az öreget az ágyában, nehogy már most halljon meg, amikor gazdagok is lehetnének. Az egykori lakatossegéd felpillantott, és ugyanolyan lassan ahogy előtte, de folytatta az elbeszélését.

Samu a nagyságos úr embere másnap megjelent a műhelyben, és afelől tudakozódott, hogy megvan –e még a kulcs öntőformája, de mivel a mester minden ilyet megsemmisített azonnal, így csak egy nem választ kapott. István bátya sem tudott segíteni, pedig jóban voltak.

Másnap e látogatás után, a polgármesteri beiktatási ceremónián, amikor a város új első embere formálisan átvette a város kulcsát, Eisner úr és kísérelőjeként Samu is jelen voltak. Itt világosodott meg emberünk, ahogy magasba emelte a polgármester a kulcsot, hogy ennek a tolla szinte ugyanolyan, mint ami az ura aranyládikáját is nyitotta. A gondolatok szélesebben cikáztak a fejében, hogy is tudná megszerezni azt a kulcsot. Szinte még ki sem léptek a díszteremből, már tudta a megoldást. Innen egyszerűbb volt ellopni, mint magától a gyárostól.

Minden tavasszal cserkészek lepték el a várost, a katonai alreáliskolában szállásolták el őket, és egy hétig a várost és a környékét járták, az utolsó napon pedig a polgármesternél jártak ötórás teadélutánon. 1936 tavaszán a bécsi cserkészek érkeztek nyaralásra a városba. Samu korábban a bécsújhelyi börtön vendégszeretét élvezte, persze erről Eisner úr semmit sem tudott, és itt ismerte meg Stefan Dieb-et, a piti tolvajt, aki húszévesen is még tizennégynek nézett ki. Azonnal sürgőnyt küldött neki, és Kőszegre rendelte.

Miután megérkezett az események felgyorsultak. Stefan azonnal „bedobta” a cserkészek közé, így már ő is mehetett velük az utolsó napi teadélutánra. Gyerekjáték volt a tolvajnak a fogadás közben ellopni a kulcsot a cseresznyefa ládikából a nyitott polgármesteri irodából.

Samu reggel üzent István bátyának, hogy segítség kellene, és némi pénzt helyezett kilátásba, ha megy, ami a szükségben nagy úr volt. Csak egy két szerszámot kellett vinnie magával. A gimnázium felett találkoztak, ahonnan kocsival indultak a hegyre fel lóhalálában. Egy szó nélkül kaptattak fel, majd jó félóra kocsikázás után Samu megállt, felcsapta a ponyvát hátulról, és szinte elfehéredve látta meg István az Eisner-féle ládát. Akkor tudatosult benne, hogy egy lopás kellős közepén van, de még emlékezett, hogy csillogtak a tömbök a ládában. Felrémlt előtte, hogy egy hétig nem tudták kinyitni a ládát, hogy fog ez menni tíz perc alatt? Samu megnyugtatta, az az ő gondja, csak a verdejelet kell kikalapálni belőlük, és újat ütni beléjük. A kocsin két ásó is volt, ezt is ledobta Samu, és egy hármastövű fa mellett ásni kezdett, majd Istvánnak is kiadta az ukázt. Méter mély gödröt kell ásni a ládának. Félórányi

munka után csalitcsörgésre lettek figyelmesek, és már messziről kiszúrtak egy barna inges, karszalagos fiataalt, amint közelít a tető felé, ahol ők álltak. Samu füttyentett neki, és nemsokára a mellettük állt Stefan Dieb egy hitlerjugend egyenruhában, a polgármester díszkulcsával.

Samu be sem mutatta az egyébként csak németül beszélő osztrákot. Mivel ő kitűnően beszélt a nyelvet, azonnal utasította, hogy nyissa ki a ládát a kulccsal. Ahogy a láda fedelét felpattintotta a tolvaj, ugyanaz az érzés fogta el mindegyikőjüket, mint a lakatosműhelyben. A kapzsiság gondolata.

Az arany tetején egy felhúzott kakasos pisztoly hevert, amit a kulcstolvaj egy szempillantás alatt megragadott és rájuk fogta. Szemei vérben forogtak, és az anyanyelvén üvöltözve artikulátlanul üvöltött. Ezt maximum Samu érthette, de ő nem foglalkozott ezzel, csak lassan mozdult a keze Stefan Dieb felé. A mozdulat egy pillanat alatt váltott át egy felesapó ütésbe, ami, a pisztolytartó kezét felfelé lökte, egyúttal a ravaszt húzó ujját arra készítette, hogy elsüsse az élesített lőfegyvert. Stefan Dieb agyán utolsónak csak egy golyó villant át. Néma csend kísérte az összeomló test zaját.

Samu azonnal kiadta a parancsokat, és a ládát bezárva beletolták a lyukba a ládát. A verdejelek átütését elhalasztották. Betemették a ládát, csalitot szórtak rá, és mielőtt elhagyták a helyet elrendezték a tolvaj hulláját, mellette a pisztollyal. Eltemetetlenül otthagyták, remélve, hogy a természet hamar elvégzi a dolgát helyettük, és öngyilkosságnak tűnik az egész. A horogkeresztes karszalagos fickót senki nem ismerte úgysem a városban, talán a ha gyilkosságra terelődne a szó, politikai színezetet kap, és másokat fognak gyanúsítani. Samu megfenyegette Istvánt, ha valamit kikotyog valakinek, akkor elteszi láb alól. Nemsokára majd visszajönnek, és akkor kiássák és osztognak a tömbökön.

Ennek a katonai sorozások tettek keresztbe csak, mert a két tettest hamarosan el is elvitték katonának, ahol Samu az elsők között esett el. A szállásmester pedig a lelkén ülő súlyt akarta csak ledobni élete utolsó perceiben a gyónással, amit a három társa már szintén kapzsisággal a szemében hallgatott a pislákoló hideg fényben.

Várták a halált, egy társukét, mert ők már gondolatban a Pintér tetőn jártak, a hármastövű fa mellett...

